

چالش‌های انقلاب بانکداری الکترونیک

مأخذ: Finance & Development

ترجمه: مجید یآوری

مقدمه

سنی را نیز با توجه به این خطرها وخیم‌تر کند، علاوه بر آن که چالش‌های جدیدی را به همراه دارد. بسیاری از مقامات پولی تنظیم‌کننده مقررات نیز در واکنش نسبت به چنین پدیده‌ای، ضوابط خود را تغییر داده‌اند تا به اهداف خود برسند. این اهداف عبارتند از تضمین امنیت و سلامت نظام بانکداری داخلی، ارتقادادن سیاست‌های بازار، حمایت از حقوق مصرف‌کننده و جلب اعتماد عمومی نسبت به نظام بانکی. سیاستگذاران نیز به‌طور روزافزون نسبت به تاثیر بالقوه سیاست‌های اقتصاد کلان بر جایجایی‌های سرمایه آگاهی پیدا می‌کنند.

جهت‌گیری‌ها در بانکداری الکترونیکی

بانکداری الکترونیک در حال شکل‌گیری است. بانک‌ها به‌طور روزافزون اقدام به راه‌اندازی وب‌سایت‌هایی می‌کنند که مشتریان می‌توانند در مورد تراز حساب‌ها، سود و نرخ مبادلات استعمال کرده و طیف وسیعی از مبادلات اقتصادی را نیز انجام دهند.

متأسفانه اطلاعات در مورد بانکداری الکترونیکی بسیار کم است و تفاوت در تعاریف، مقایسه این پدیده در کشورهای مختلف را مشکل کرده است. با وجود این، اطلاعات موجود نشاندهنده آن است که بانکداری اینترنتی، به‌ویژه در کشورهای اتریش، کره، حوزه اسکاندیناوی، سنگاپور، اسپانیا و سوییس بسیار گسترش یافته است و بیش از ۷۵ درصد بانک‌های آنها چنین خدماتی را ارائه می‌دهند.

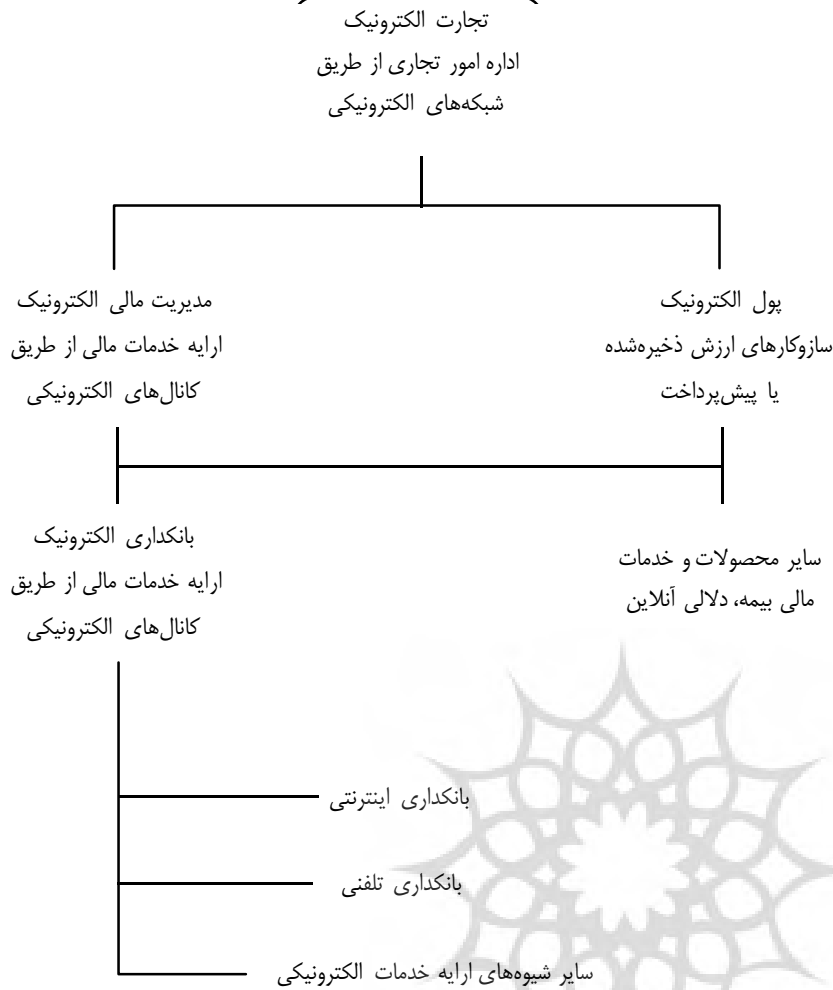
کشورهای حوزه اسکاندیناوی بیشترین تعداد کاربران اینترنت را دارند و نزدیک به یک‌سوم مشتریان بانک‌ها در فنلاند و سوئد از بانکداری الکترونیک استفاده می‌کنند. در

مدتی است که بانکداری الکترونیک، در قالب مبادلات اقتصادی از طریق خودپردازها و تلفن انجام می‌شود، اما به تازگی اینترنت که امکان جدیدی برای ارائه خدمات بانکی است، دگرگونی سودمندی را برای بانک‌ها و مشتریان ایجاد کرده است. دسترسی به اینترنت، به صورت سریع و آسان و در تمام شبانه‌روز امکان‌پذیر است. به‌علاوه، بانک‌ها از این طریق می‌توانند خدمات خود را کارآمدتر کنند و با هزینه‌های بسیار کمتر در اختیار مشتریان قرار دهند. برای مثال، یک مبادله مالی معمولی از طریق شعب بانکی در حدود یک دلار، با تلفن همراه حدود ۶۰ سنت و از طریق شبکه اینترنت به صورت آنلاین در حدود دو سنت هزینه دارد.

بانکداری الکترونیک به مشتریان اجازه می‌دهد تا به راحتی خدمات و محصولات بانک‌های مختلف را مقایسه کنند. این امر موجب افزایش رقابت بین بانک‌ها شده و به این ترتیب، بانک‌ها می‌توانند وارد بازارهای جدید شوند و حوزه جغرافیایی فعالیت‌های خود را گسترش دهند. به‌علاوه، می‌توان به بانکداری الکترونیک به‌عنوان سکوی پرش کشورهای توسعه‌نیافته (از نظر نظام مالی) نگریست. مشتریان در این کشورها می‌توانند با سیستم‌های ارتباط از راه دور و بی‌سیم، به خدمات بانک‌های خارجی دسترسی آسانتری داشته باشند. این شبکه‌های بی‌سیم، سریعتر از شبکه‌های ارتباط سیمی سنتی، در حال توسعه یافته هستند.

اثر دیگر بانکداری الکترونیک این است که نه تنها در برابر خطرهای مختلف، به‌ویژه از نظر مدیریت قانونی، اجرایی و خوشنامی آسیب‌پذیر است، بلکه ممکن است اوضاع بانکداری

اطلاعات موجود نشاندهنده آن است که بانکداری اینترنتی، به‌ویژه در کشورهای اتریش، کره، حوزه اسکاندیناوی، سنگاپور، اسپانیا و سوییس بسیار گسترش یافته است و بیش از ۷۵ درصد بانک‌های آنها چنین خدماتی را ارائه می‌دهند.

تفاوت پول الکترونیک و بانکداری الکترونیک در این است که ترازهای پول الکترونیک در حساب‌های مالی بانک‌ها محاسبه نمی‌شود.

الکترونیکی را با نظام بانکی سنتی (مراجعه به شعبه) تلفیق کرده‌اند، اما تعداد اندکی از آنها محصولات و خدمات خود را از طریق شیوه‌های خدمات الکترونیکی ارائه می‌کنند.

بانک‌های "مجازی" یا "اینترنتی محض" دارای شبکه شعب نیستند، اما ممکن است دارای یک نماد فیزیکی مانند یک اداره اجرایی یا تاسیسات غیرشعبه‌ای مانند کیوسک یا دستگاه‌های خودپرداز باشند.

کشور آمریکا حدود ۳۰ بانک مجازی دارد و قاره آسیا دارای دو بانک مجازی است که در سال‌های ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ تاسیس شده‌اند. اتحادیه اروپا نیز دارای چندین بانک مجازی از نوع بانک‌های مجازی کامل مستقل و بانک‌های مجازی وابسته به واحدهای تابعه یا شعب بانک‌های سنتی هستند.

ایالات متحده آمریکا، بانکداری الکترونیک در بانک‌های بزرگ ارائه می‌شود. در اواسط سال ۲۰۰۱، معادل ۴۴ درصد بانک‌های دولتی دارای وب‌سایت‌هایی برای انجام معاملات بانکی بودند که این رقم نسبت به سومین فصل سال ۱۹۹۹ تقریباً دو برابر شده بود. این بانک‌ها بیش از ۹۰ درصد دارایی‌های نظام بانکداری دولتی را در اختیار دارند. بانک‌های بزرگتر تمایل دارند که طیف وسیعتری از خدمات بانکی الکترونیک مانند خدمات خرید و فروش سهام و تقاضاهای وام را ارائه دهند. بیشتر مشتریان آمریکایی نیز در بانک‌هایی حساب دارند که خدمات اینترنتی ارائه می‌دهند، اما فقط شش درصد آنها از این خدمات استفاده می‌کنند.

تاکنون بیشتر بانک‌ها، شیوه‌های جدید ارائه خدمات

یک مبادله بانکی از طریق شعب بانکی در حدود یک دلار، با تلفن همراه حدود ۶۰ سنت و از طریق شبکه اینترنت به صورت آنلاین در حدود دو سنت هزینه دارد.

بیشتر مشتریان آمریکایی، در بانک‌هایی حساب دارند که خدمات اینترنتی ارائه می‌دهند، اما فقط شش درصد آنها از این خدمات استفاده می‌کنند.

چالش‌های جدید برای قانونگذاران

این چشم‌انداز مالی در حال تغییر، با خود چالش‌هایی را برای مدیران بانک‌ها، نظارت‌کنندگان و تنظیم‌کنندگان به وجود آورده است. مهمترین چالش پیش رو نیز ناشی از حجم وسیع مبادلات بین‌المللی است. این مبادلات اقتصادی با کاهش قابل توجه هزینه‌ها و سهولت بیشتر فعالیت‌های بانکی همراه هستند و این امر حاصل اتکا به فناوری برای ارائه خدمات بانکی با ایمنی لازم است.

ریسک‌های نظارتی

از آنجایی که اینترنت امکان در دسترس قرار گرفتن خدمات بانکی را در تمامی دنیا فراهم می‌کند، این خطر وجود دارد که بانک‌ها سعی کنند تا از نظارت و کنترل طرفه روند. در این رابطه، کاری که ناظران می‌توانند انجام دهند، این است که بانک‌ها را ملزم کنند تا خدمات خود را فقط با گرفتن مجوز در مکان‌های دور، از طریق اینترنت ارائه کنند. اخذ مجوز، به‌ویژه در جاهایی که نظارت ضعیف است و همکاری بین بانک مجازی و ناظر کشور میزبان کافی نیست، باید به‌طور درست و مناسب انجام شود. دریافت مجوز (به‌عنوان مثال، در آمریکا و کشورهای عضو اتحادیه اروپا) یک معیار طبیعی است. یک بانک مجازی که بخواهد این اختیارات قانونی را در خارج از کشور نیز داشته باشد و بتواند خدمات بانکی الکترونیک خود را در این کشورها ارائه دهد، ابتدا باید با اخذ مجوز، شعبه خود را در آن کشور تاسیس کند.

تعیین این که چه زمانی خدمات بانکی الکترونیک نیاز به اخذ مجوز دارد، مشکل است. با این حال، شاخص‌هایی که نشان می‌دهند سرچشمه خدمات بانکی از کجاست و در چه جاهایی ارائه می‌شود، می‌توانند در این زمینه کمک کنند. برای مثال، یک بانک مجازی که در کشور "الف" دارای مجوز است، نمی‌تواند برای مشتریانی که در کشور "ب" زندگی می‌کنند و چک‌های خود را به نشانی در کشور "الف" پست می‌کنند، حساب باز کند. اگر یک مشتری حساب پس‌اندازی را در یک خودپرداز در کشور "ب" باز کند، اینگونه تلقی می‌شود که وی حساب پس‌اندازی را در کشور "ب" باز کرده است. تنظیم‌کنندگان باید دستورالعمل‌هایی را برای روشن کردن مسایل مبهم در رابطه با این دو مورد ارائه کنند.

بانکداری الکترونیک، ریسک قانونی بانک‌ها را تشدید می‌کند. بانک‌ها می‌توانند دامنه جغرافیایی خدمات خود را از طریق بانکداری الکترونیک، به صورت بالقوه، سریعتر از شیوه سنتی گسترش دهند. به‌هرحال، در برخی موارد ممکن است بانک‌ها پیش از شروع ارائه خدمات در کشورهای دیگر، از قوانین و مقررات قضایی محلی آگاهی کامل نداشته باشند.

زمانی که مجوز لازم نیست، ممکن است آن بانک مجازی که ارتباط کمی با ناظر کشور میزبان دارد، برای اطلاع از آخرین تغییرات در قوانین و مقررات آن کشور مشکل بیشتری داشته باشد. همچنین امکان دارد که بانک‌های مجازی به‌طور ناآگاهانه قوانین حمایت از مشتریان مانند قوانین مربوط به جمع‌آوری اطلاعات و حریم خصوصی افراد و مقررات حقوقی را نقض کنند. در چنین شرایطی، آنها به واسطه دادخواهی‌ها یا جرم‌هایی که تحت تعقیب قرار نمی‌گیرند یا به خاطر منازعات حقوقی، دچار خسارت و لطمه می‌شوند.

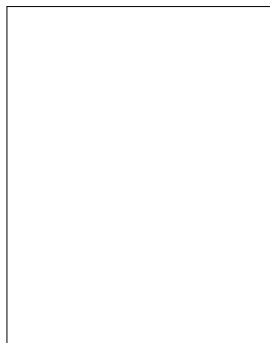
از سوی دیگر، پولشویی یک عمل مجرمانه و قدیمی است که به واسطه بانکداری الکترونیک راحتتر انجام می‌شود. زمانی که یک مشتری حسابی را باز می‌کند، برای بانک‌ها غیرممکن است تشخیص دهند که آیا دارنده حساب به‌طور صوری، معامله مالی انجام می‌دهد یا خیر؟ حتی نمی‌توانند محل انجام معامله را تعیین کنند. بسیاری از کشورها برای مبارزه با پولشویی دستورالعمل‌های خاصی را در مورد شناسایی مشتریان تنظیم کرده‌اند. این دستورالعمل‌ها معمولاً از توصیه‌هایی برای تعیین هویت اشخاص و نشانی آنها پیش از افتتاح حساب و همچنین نظارت آنلاین بر معاملات آنها که نیاز به هوشیاری و دقت بالایی دارد، تشکیل شده است.

گزارشی که سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه و نیروی عملیاتی توسعه مالی (Organization for Economic Cooperation and Developments, Financial Action Task Force) در سال ۲۰۰۰ منتشر کرد، نگرانی‌های جدیدی را به همراه آورد. با عبور بانکداری الکترونیک از مرزهای بین‌المللی، چه کسی مسوول نظارت، رسیدگی و تعقیب جرم پولشویی خواهد بود؟ جواب نیروهای ویژه این بود که هماهنگ کردن قوانین و مقررات بین‌المللی، از پیدایش فضای امن برای انجام فعالیت‌های مجرمانه جلوگیری خواهد کرد.

ریسک اجرایی

اتکا به فناوری جدید برای ارائه خدمات و دسترسی به سیستم امنیت، آن را به مهمترین ریسک اجرایی بانکداری الکترونیک تبدیل کرده است. تهدیدهای امنیتی می‌توانند در داخل یا خارج از سیستم باشند. بنابراین، نظارت‌کنندگان و تنظیم‌کنندگان بانکداری باید تضمین کنند که بانک‌ها تمهیدات مناسبی را برای تضمین درستی اطلاعات اندیشیده‌اند و همچنین نظام یکپارچه‌ای را برای دسترسی به اطلاعات در اختیار دارند.

تمهیدات امنیتی بانک‌ها را باید متخصصان به‌طور منظم و خارج از سیستم، مورد بررسی و تجدیدنظر قرار دهند تا

از آنجایی که اینترنت امکان در دسترس قرار گرفتن خدمات بانکی را در تمامی دنیا فراهم می‌کند، این خطر وجود دارد که بانک‌ها سعی کنند تا از نظارت و کنترل طرفه روند.

بانکداری الکترونیک، ریسک قانونی بانک‌ها را تشدید می‌کند و فرصت‌های بیشتری را برای پولشویی فراهم می‌آورد.

آسیب‌پذیری شبکه و روند رسیدن دوباره به شرایط عادی آن تحلیل شود. باید در برنامه‌ریزی، ایجاد ظرفیت لازم برای حجم روزافزون مبادلات مالی و توسعه فناوری، تاثیر بودجه‌ای سرمایه‌گذاری‌های جدید، توانایی جذب نیروهای ماهر و وابستگی بالقوه به‌ار ایه‌کنندگان سرویس خارجی را در نظر گرفت. در این شرایط که ریسک‌های اجرایی افزایش یافته، مدیریت ریسک باید به بخشی از نظام جامع یکپارچه مدیریت تبدیل شود و تنظیم‌کنندگان هم باید این خطرها را در ارزیابی‌های امنیتی و درستی سیستم در نظر بگیرند.

خطر خوشنامی

شکاف‌های امنیتی و اختلال در دستیابی به سیستم نیز می‌تواند خوشنامی یک بانک را به خطر بیندازد. هراندازه یک بانک به ارایه خدمات از طریق کانال‌های الکترونیک بیشتر اتکا کند، اینگونه خطرهای بالقوه بیشتر خواهند بود. اگر یک بانک الکترونیک با مشکل روبرو شود، این امر موجب سلب اعتماد مشتری نسبت به تمامی کانال‌های الکترونیکی ارایه خدمات می‌شود. همچنین نقایص بانک را به عنوان ناکارایی‌های نظارتی کل سیستم در نظر می‌گیرند. اینگونه مشکلات می‌توانند به صورت بالقوه بر ارایه سایر خدمات بانکداری الکترونیک نیز تاثیرگذار باشند.

در بسیاری از کشورهایی که بانکداری الکترونیک در آنها در حال رشد است، مقام ناظر بر بانک‌ها، راهنمایی‌های لازم را ارایه می‌کند و ممکن است دستور العمل‌هایی را نیز در مورد مدیریت ریسک در اختیار بانک‌ها قرار دهد.

خطرهای خوشنامی، از بی‌توجهی مشتریان به اقدامات پیشگیرانه امنیتی یا غفلت از نیاز به چنین اقداماتی نیز سرچشمه می‌گیرد. خطرهای امنیتی می‌توانند شدت یابند و ممکن است که موجب کاهش اعتماد به کانال‌های ارایه خدمات الکترونیک شوند. بدیهی است که آموزش مشتریان می‌تواند راه حل این مشکل باشد و مقام ناظر و تنظیم‌کننده می‌تواند در این مورد مساعدت کند. به‌عنوان مثال، بعضی از نظارت‌کنندگان بانک‌ها در وب‌سایت خود لینک‌هایی را ارایه کرده‌اند که به مشتریان امکان می‌دهد تا بانک‌های آنلاین را مشخص کرده و احکام قانونی و بیمه پس‌انداز را مشاهده کنند. آنها همچنین راهنمایی‌هایی را درباره بانکداری اینترنتی برای مشتریان منتشر می‌کنند. همچنین تذکره‌هایی نیز در مورد بعضی از نهادها که ممکن است عملیات بانکی غیرمجاز انجام دهند، ارایه می‌کنند.

ابزارهای تنظیم

تنظیم‌کنندگان برای تمرکز بر چالش‌های بانکداری الکترونیکی، چهار ابزار کلیدی را در اختیار دارند:

الف) سازگاری: با توجه به این که فناوری به سرعت در حال تغییر است و این تغییرات تاثیر فراوانی بر فعالیت‌های بانکی دارد، به‌روزر کردن قوانین و استمرار در این کار، امری پیچیده و وقت‌گیر و دور از دسترس است. در ماه می ۲۰۰۱ بانک تسویه‌های بین‌المللی (Bank for International Settlements) اصول مدیریت ریسک بانکداری الکترونیک خود را منتشر کرد که در آن به چگونگی گسترش سازگاری و مناسب‌کردن چارچوب حاضر برای مدیریت ریسک بانکداری الکترونیک پرداخته شده بود. به‌عنوان مثال، این اصول توصیه می‌کنند که فرایند کنترل امنیت، دربرگیرنده تمهیداتی در مورد تایید و اعطای مجوز به مشتریان باشد و تشویق به باطل‌نکردن معاملات، حفظ یکپارچگی اطلاعات، اطمینان از تقسیم مسوولیت‌ها در سیستم‌های پایگاه‌های اطلاعات و تقاضانامه‌های بانکداری الکترونیک، توسط هیات‌مدیره بانک و مدیران ارشد آن، بازدید شود و مورد تایید قرار گیرد.

مقام ناظر و تنظیم‌کنندگان هم باید اطمینان حاصل کنند که کارکنان آنها تخصص فناوریانه لازم برای ارزیابی تغییرات بالقوه ریسک‌ها را دارند. بدیهی است که این امر نیازمند سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی برای آموزش کارکنان و تهیه سخت‌افزار و نرم‌افزارهای مورداحتیاج است.

ب) قانونی‌کردن: روش‌های جدید اجرای معاملات و ابزارهای جدید و ارایه‌دهندگان خدمات جدید، به تعریف قانونی و شناخت و مجوز هم نیازمندند. به‌عنوان مثال، تعریف امضای الکترونیک و پذیرش اعتبار قانونی آن (مانند امضای نوشتاری) امری ضروری است. تعاریف و مجوزهای قانونی کونونی، مانند تعریف قانونی یک بانک یا مفهوم مرز بین‌المللی، نیازمند بازنگری است.

پ) هماهنگی: هماهنگ‌کردن قوانین بین‌المللی بانکداری الکترونیک نیز باید یک اولویت باشد. این امر به‌معنای تقویت همکاری‌های بین‌المللی بین ناظران و همچنین هماهنگ‌کردن قوانین و تمهیدات نظارتی بین‌المللی و محلی آژانس‌های نظارتی است. در این میان، حقوق قضایی حاصل از معاملات بی‌مرز بالاتکلیف مانده است.

اکنون هر کشوری باید تصمیم بگیرد که چه کسی حق قانونی برای ارایه بانکداری الکترونیک به شهروندان را دارد. باید مساله ناهماهنگی و ضعف همکاری‌های بین‌المللی را به‌عنوان نگران‌کننده‌ترین مساله در چالش‌های بانکداری الکترونیک بشمار آورد.

ت) ادغام: ادغام فرایندی است که در ارزیابی‌های مقام ناظر بانک‌ها از مسایل امنیتی، اطلاعات فناوریانه و ریسک‌های اجرایی آنها را دربرمی‌گیرد. برای مثال، افرادی که برای اولین بار بانکی را امتحان می‌کنند، علاوه بر مسایل امنیتی و خصوصی،

هنگامی که دسترسی به بانک‌های آن سوی آب‌ها و فرار سرمایه فقط با چند کلیک موس کامپیوتر ممکن است، آیا دولت‌ها مفری برای اتخاذ و اعمال سیاست پولی و مالی مستقل دارند؟

فعالیت بانکداری الکترونیک، نظارت و بازنگری در قوانین نیز امری ضروری خواهد بود.

در حال حاضر، نیاز به ایجاد هماهنگی بیشتر در سطح بین‌المللی وجود دارد. به‌علاوه، تسهیلاتی که به واسطه آن سرمایه می‌تواند به‌طور بالقوه بین بانک‌ها و آن سوی مرزها در محیطی الکترونیک جابجا شود، حساسیت بیشتری نسبت به مدیریت سیاست‌های اقتصادی ایجاد کرده است.

برای درک تاثیر بانکداری الکترونیکی بر اجرای سیاست‌های اقتصادی، سیاستگذاران نیازمند ساختاری تحلیلی هستند. بدون چنین ساختاری، بازارها با صرف هزینه‌های اقتصادی بالایی به نتیجه خواهند رسید. بنابراین، تحقیق در مورد مسایل سیاسی آتی ضروری است.

منابع

1) Bank for International Settlements / Basel Committee on Banking Supervision / 2000 / Electronic Banking Group Initiatives and White Papers / October (Basel). <http://www.bis.org/publ/bcbs76.htm>.

2) Benjamin M. Friedman / 2000 / Decoupling at the Margin: The Threat to Monetary Policy from the Electronic Revolution in Banking / International Finance / Vol. 3 / PP.261-72.

3) Nsouli, Saleh M. and Connel Fullenkamp / 2001 / The Regulatory Framework for E-banking/ Keynote Address at "e-Lebanon. Banking Payments, and ICT Conference", Beirut, Lebanon. June 6-8.

4) Schaechter, Andea / 2002 / Issues in Electronic Banking: An Overview / IMF Policy Discussion Paper/No.02/6/Washington / International Monetary Fund.

5) Stijn Claessens, Thomas Glaessner, and Daniela Klingebiel / 2002a / Electronic Finance: Reshaping the Financial Landscape Around the World / Journal of Financial Services Research / Vol.22 / PP. 29-61.

6) Stijn Claessens, Thomas Glaessner, and Daniela Klingebiel / 2002b / Electronic Finance: A New Approach to Financial Sector Development / World Bank Discussion Paper / No. 431 / Washington.

نقل از مجله اقتصادی / سال ششم / شماره‌های ۵۳ و ۵۴

مساله ناهماهنگی و ضعف همکاری‌های بین‌المللی را باید به‌عنوان نگران‌کننده‌ترین مساله در چالش‌های بانکداری الکترونیک بشمار آورد.

می‌خواهند بدانند که مدیریت بانک تا چه حد می‌تواند برنامه‌های خود در مورد بانکداری الکترونیک را گسترش دهد.

چالش‌های اقتصاد کلان

با ظهور بانکداری الکترونیک و تغییر سریع چشم‌انداز مالی و افزایش جابجایی‌های بالقوه سرمایه در مقیاس بین‌المللی، سیاستگذاران اقتصاد کلان با چندین پرسش دشوار روبرو شده‌اند:

● اگر بانکداری الکترونیک با تسهیل در جابجایی سرمایه‌ها، موجب از بین رفتن مرزهای بین‌المللی شود، این امر چه پیامدی برای مدیریت اقتصاد کلان خواهد داشت؟

● زمانی که استفاده از ابزارهای الکترونیک کار بانک‌ها را برای پرهیز از الزامات اندوخته آسانتر می‌کند، یا تجارت با ارز خارجی به راحتی تجارت با پول داخلی انجام می‌شود، این روند چه تاثیری بر سیاست پولی خواهد گذاشت؟

● هنگامی که دسترسی به بانک‌های آن سوی آب‌ها و فرار سرمایه فقط با چند کلیک موس کامپیوتر ممکن شده است، آیا دولت‌ها مفزی برای اتخاذ و اعمال سیاست پولی و مالی مستقل دارند؟

● انتخاب نظام نرخ ارزی چگونه تحت‌تاثیر قرار خواهد گرفت؟ و بانکداری الکترونیکی چگونه بر میزان موردنظر اندوخته‌های بین‌المللی یک بانک مرکزی تاثیر خواهد گذاشت؟

● آیا دولت‌ها توانایی آن را دارند که تاوان هر اشتباهی را بپردازند؟ آیا گسترش بانکداری الکترونیک موجب تحمیل نظام بازاری سختگیرانه بر دولت‌ها و تجارت می‌شود؟

جواب این پرسش‌ها به دو مکتب فکری نوظهور تقسیم می‌شوند: نخست، انقلاب فناوریانه، به‌ویژه توسعه الکترونیکی و حتی در بُعدی وسیعتر، پیشرفت‌های الکترونیکی در هزینه عملیات بانکی، که ممکن است موجب تفکیک تصمیم‌های خانگی و مشترکان، از عملیات کاملاً مالی بانک مرکزی شود. بنابراین، قدرت سیاست پولی در تاثیرگذاری بر تورم و فعالیت‌های اقتصادی به‌خطر می‌افتد؛ دوم، با توسعه بانکداری الکترونیکی، هزینه‌های معاملات مالی به‌طور قابل‌توجهی کاهش می‌یابد.

نتیجه‌گیری

بانکداری الکترونیک، فواید زیادی برای مشتریان دارد و فرصت‌های جدیدی را برای بانک‌ها ایجاد می‌کند، ولی ریسک‌های بانک‌های سنتی را افزایش می‌دهد.

فعالیت‌های بسیاری در بعضی از کشورها برای تطبیق بانکداری و قوانین نظارتی انجام شده است، اما با رشد دامنه